

Abstrakt

Práce se zabývá otázkou řeči v Platónově dialogu Kratylos, z pohledu filosofické tematizace závaznosti řeči ve vztahu člověka a světa, jak se postupně objevuje v jednotlivých rozvíjených myšlenkách textu. Zabývám se odlišnými přístupy k jazyku obou Sókratových spoluřečníků, Hermogena i Kratyla. Ty se oba ukazují jako z různých důvodů problematické. Hermogenés sice vidí jazyk jako dílo lidské shody a dohody, ale jako kdyby pro něj proto byla něčím nahodilým a malicherným, co když není dáno nějakou přirozenou nutností, může být vlastně jakkoli. Závaznost řeči jako by se ukazovala právě v tom, jak se Sókratés snaží přivést Hermogena k tomu, aby význam slov a stejně tak shody a dohody nepodceňoval. Jména totiž říkají, za co jmenované věci považujeme. Tím, že jsou nejmenší částí řeči, která nese smysl, mohou rozhodnout o její pravdivosti či nepravdivosti. Prostřednictvím řeči se vztahujeme ke jsoucnu a zjednáváme si určitou stabilitu, která nám umožňuje věci poznávat a toto poznání pak sdílet, což se rozhodně neděje nahodile ani libovolně. Je však třeba mít na mysli právě to, že jména ukazují přesvědčení lidí, kteří je věcem dali, a nikoli něco jako pravou povahu oněch věcí, jak by se domníval Kratylos, proč se na ně, co se poznání věcí týče, nemůžeme zcela spoléhat

Klíčová slova: Platón, Kratylos, řeč, jazyk, slovo, pojmenování